

Економіка та управління підприємствами

УДК 65.01: 658

Князь Святослав Володимирович

*доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри
Національний університет «Львівська політехніка»*

Князь Святослав Владимирович

*доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой
Национальный университет «Львовская политехника»*

Kniaz Sviatoslav

D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department

Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0002-7236-1759

Тиркало Юрій Євгенійович

аспірант

Національного університету «Львівська політехніка»

Тыркало Юрий Евгениевич

аспирант

Национального университета «Львовская политехника»

Tyrkalo Yuriy

Postgraduate Student of the

Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0003-2535-4238

Фільц Орест Юрійович

керівник відділу

Львівська обласна державна адміністрація

Фильц Орест Юрьевич

руководитель отдела

Львовская областная государственная администрация

Filts Orest

Head of the Department

Lviv Regional State Administration

ORCID: 0000-0002-2836-6210

**КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЇЇ КОРИСНІСТЬ ДЛЯ
РОЗРОБКИ МЕХАНІЗМУ КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ**

**КОНЦЕПЦІЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ И ЕЕ ПОЛЕЗНОСТЬ В
РАЗРАБОТКЕ МЕХАНИЗМА КОНТРОЛЯ В СИСТЕМЕ
УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ**

**THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND ITS
USEFULNESS IN THE DEVELOPMENT OF A CONTROL
MECHANISM IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM**

Анотація. У статті розкрито концепцію сталого розвитку підприємства, визначено її корисність у контексті розроблення механізму контролю у системі управління підприємством. Встановлено, що концепція сталого розвитку підприємства має базуватись на взаємодії трьох ключових складових: економічної складової, соціальної складової та екологічної складової. Доведено, що головною засадою сталого розвитку є, перш за все, гнучкість системи управління підприємством. Визначено, що концепція стійкого розвитку підприємства повинна ґрунтуватися на принципі збалансованості, принципі цілеспрямованості, принципі забезпечення стійкості, принципі адаптивності, принципі динамічності, принципі цілісності та принципі екологічної мотивації. З'ясовано, що ефективне застосування концепції сталого розвитку підприємств на практиці часто не можливе через ускладнену реалізацію стратегії сталого розвитку. Проаналізовано фінансову діяльність підприємств в

Україні за основними видами економічної діяльності. Встановлено, що показник загального фінансового результату (сальдо) до оподаткування підприємств у 2019 році проти 2016 року зріс у 19,3 рази, натомість за 2020 рік скоротився на 54,4 % у порівнянні з попереднім роком. Визначено, що прибутковою за аналізований період була діяльність підприємств сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства, однак за 2020 рік у порівнянні із початком аналізованого періоду фінансовий результат (сальдо) до оподаткування скоротився на 9,8 %. Прибутковою за досліджуваний період була також діяльність підприємств оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів і підприємств фінансової та страхової діяльності. Натомість нестабільна динаміка зміни фінансового показника (сальдо) до оподаткування відбулась у діяльності промислових підприємств, будівельних підприємств, транспортних підприємств та підприємств складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності і підприємств тимчасового розміщування й організації харчування. Зазначено, що перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є аналіз складових сталого розвитку підприємств з точки зору практичного підходу до їх аналізу.

Ключові слова: сталий розвиток, підприємство, стратегічні цілі підприємства, вид економічної діяльності, фінансовий результат, розвиток підприємства.

Анотація. В статті раскрыта концепция устойчивого развития предприятия, определена ее полезность в контексте разработки механизма контроля в системе управления предприятием. Установлено, что концепция устойчивого развития предприятия должна основываться на взаимодействии трех ключевых составляющих: экономической составляющей, социальной составляющей и экологической составляющей.

Доказано, что главной основой устойчивого развития является, прежде всего, гибкость системы управления предприятием. Определено, что концепция устойчивого развития предприятия должна основываться на принципе сбалансированности, принципе целеустремленности, принципе обеспечения устойчивости, принципе адаптивности, принципе динамичности, принципе целостности и экологической мотивации. Выяснено, что эффективное применение концепции устойчивого развития предприятий на практике часто невозможно из-за усложненной реализации стратегии устойчивого развития. Проанализирована финансовая деятельность предприятий в Украине по основным видам экономической деятельности. Установлено, что показатель общего финансового результата (сальдо) к налогообложению предприятий в 2019 году против 2016 вырос в 19,3 раза, за 2020 год сократился на 54,4% по сравнению с предыдущим годом. Определено, что прибыльной за анализируемый период была деятельность предприятий сельского хозяйства, лесного и рыбного хозяйства, однако за 2020 год по сравнению с началом анализируемого периода финансовый результат (сальдо) до налогообложения сократился на 9,8 %. Прибыльной за исследуемый период была деятельность предприятий оптовой и розничной торговли, ремонта автотранспортных средств и мотоциклов и предприятий финансовой и страховой деятельности. В то же время нестабильная динамика изменения финансового показателя (сальдо) до налогообложения произошла в деятельности промышленных предприятий, строительных предприятий, транспортных предприятий и предприятий складского хозяйства, почтовой и курьерской деятельности и предприятий временного размещения и организации питания. Отмечено, что перспективами дальнейших исследований в этом направлении анализ составных устойчивого развития предприятий с точки зрения практического подхода к их анализу.

Ключевые слова: устойчивое развитие, предприятие, стратегические цели предприятия, вид экономической деятельности, финансовый результат, развитие предприятия.

Summary. The article reveals the concept of sustainable development of an enterprise, defines its usefulness in the context of developing a control mechanism in the enterprise management system. It has been established that the concept of sustainable development of an enterprise should be based on the interaction of three key components: the economic component, the social component and the environmental component. It has been proven that the main basis of sustainable development is, first of all, the flexibility of the enterprise management system. It was determined that the concept of sustainable development of an enterprise should be based on the principle of balance, the principle of purposefulness, the principle of ensuring sustainability, the principle of adaptability, the principle of dynamism, the principle of integrity and environmental motivation. It was found that the effective application of the concept of sustainable development of enterprises in practice is often impossible due to the complicated implementation of the sustainable development strategy. The financial activity of enterprises in Ukraine is analyzed by the main types of economic activity. It was found that the indicator of the general financial result (balance) to taxation of enterprises in 2019 against 2016 increased by 19,3 times, in 2020 it decreased by 54,4 % compared to the previous year. It was determined that the activity of agricultural, forestry and fishing enterprises was profitable for the analyzed period, however, in 2020, compared to the beginning of the analyzed period, the financial result (balance) before taxation decreased by 9,8 %. Profitable for the study period was the activity of wholesale and retail trade enterprises, repair of motor vehicles and motorcycles, and financial and insurance enterprises. At the same time, the unstable dynamics of changes in the financial indicator (balance) before taxation occurred in the activities of

industrial enterprises, construction enterprises, transport enterprises and warehousing enterprises, postal and courier activities, and temporary accommodation and catering enterprises. It is noted that the prospects for further research in this direction are the analysis of the components of sustainable development of enterprises from the point of view of a practical approach to their analysis.

Key words: *sustainable development, enterprise, strategic goals of the enterprise, type of economic activity, financial result, development of the enterprise.*

Постановка проблеми. Однією із доволі головних проблем сучасності, з якою все більше стикаються суб'єкти господарювання, є проблема належного і ефективного забезпечення їхнього стійкого розвитку на довгострокових засадах. Розв'язок цієї проблеми є тісно взаємопов'язаний з пришвидшенням і збільшенням масштабності економічних змін, що мають відбутися в умовах зростання як зовнішньої, так і внутрішньої невизначеності особливостей та засад функціонування суб'єктів господарювання (підприємницьких структур). Також розв'язання цієї проблеми лежить в площині вирішення таких проблемних аспектів, які стосуються неузгодженості досягнення інтересів усіх учасників ринкових відносин, що, своєю чергою, негативно позначається на розвитку не тільки окремих суб'єктів господарювання, але і на розвитку економіки в цілому.

Звідси очевидно, що сьогодні виникає необхідність пошуку шляхів адаптації суб'єктів господарювання до різних умов з ціллю обґрунтування і досягнення стратегічної мети стійкого розвитку у системі «мікрорівень – мезорівень – макрорівень» через гармонізацію і комплексне поєднання економічних, соціальних і екологічних імператив у цілісну системну структуру. Стабільний розвиток і рівновага між зазначеними вище імперативами виступають головними елементами сталого розвитку цієї

системної структури. За таких засад спостерігається актуалізація цілей щодо реалізації шляхів забезпечення сталого розвитку та зростання суб'єктів господарювання, зокрема підприємств, на довготермінових засадах, оскільки такий розвиток націлений на первинний сегмент економіки, здійснення діяльності в якій дозволяє забезпечити, насамперед, належний економічний, соціальний розвиток цієї структурної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні та методичні засади забезпечення сталого розвитку підприємств є предметом досліджень багатьох вчених-економістів і практиків. Вагомий внесок у вирішення проблемних питань (теоретичних, практичних) в цьому напрямі зробили такі вчені: Б. Андрушків [1], В. Боголюбов [2], Н. Васюткіна [3], В. Гончар [4], Т. Лазоренко [5], Л. Мельник [1; 6], С. Пилипенко [7], О. Погайдак [1], В. Поліщук [8], В. Прилипко [2], Т. Степаненко [9], Л. Філіпішина [4], І. Шолом [5] та інші.

Так, Б. Андрушків, Л. Мельник та О. Погайдак [1] наголошують на тому, що забезпечення сталого розвитку та зростання суб'єктів господарювання, у тому числі підприємств, виступає одним із ключових напрямків економічної науки. На думку науковців [1], під сталим розвитком та зростанням суб'єктів господарювання, у тому числі підприємств, доцільно розуміти процес настання постійних змін, у відповідності до якого використовуються належним чином ресурси, впроваджуються інновації, відбувається науково-технічний розвиток, спостерігається розвиток персоналу, а також ряд інституційних змін у напрямку підвищення рівня ефективності діяльності і забезпечення належних конкурентних переваг, задоволення постійно виникаючих потреб, а також досягнення установлених стратегічних цілей у ході гармонізації із вимогами довкілля.

Водночас Т. Лазоренко та І. Шолом [5] стверджують, що концепція стійкого (сталого) розвитку дозволяє відобразити комплексний підхід до

забезпечення належного та ефективного функціонування підприємств внаслідок побудови взаємозв'язку та досягнення інтеграції між економічними, соціальними і екологічними аспектами діяльності цих підприємств. За таких засад реалізації концепції стійкого (сталого) розвитку забезпечується підвищення темпів економічного зростання підприємств. З позиції вчених [5], концепція стійкого (сталого) розвитку має включати три складові – економічну складову, соціальну складову та екологічну складову. Баланс між соціально-економічним розвитком і еко-відповідальністю в діяльності підприємства відбувається за рахунок системного досягнення рівноваги між зазначеними вище складовими. З огляду на реалізацію таких дій спостерігається екологізація виробничої діяльності підприємств у контексті одночасного поєднання із підвищенням рівня фінансових індикаторів діяльності підприємств та рівнем вирішення соціальних проблем, що виникають на підприємствах.

В контексті цього Т. Лазоренко та І. Шолом [5] дотримуються думки, що стійкий розвиток підприємств має являти собою антикризовий, стабільний, безперервний і підконтрольний процес, в якому передбачено досягти високого рівня ефективності функціонування підприємства, але при цьому, посилюючи сферу відповідальності як перед клієнтами, так і перед партнерами та розробляючи заходи стосовно охорони довкілля. Це у комплексі дозволить підвищити рівень життя населення не тільки на сьогодні, але і у далекій перспективі.

Визнаючи теоретичну і практичну цінність окремих досліджень за проблемою, зокрема [1–8], доцільно зазначити, що в даний час недостатньо уваги приділено концепції сталого розвитку підприємства, а також визначенню її корисності у контексті розроблення механізму контролю у системі управління підприємством.

Мета статті. Метою статті є формування та обґрунтування концепції сталого розвитку підприємства, а також визначення і дослідження її

корисності у контексті розроблення механізму контролю у системі управління підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепція сталого розвитку підприємства, як зазначалось вище, має базуватись на взаємодії трьох ключових складових: економічної складової, соціальної складової та екологічної складової. Основною ідеєю сталого розвитку підприємства має виступати забезпечення економічного зростання, а також належного соціального стану із дотриманням принципів екологічності. Враховуючи те, що економічне зростання можна досягти як екстенсивним, так і інтенсивним типом виробництва, однак для цього треба залучати додаткові ресурси, зокрема матеріальні, природні та соціальні ресурси [7].

Опираючись на інформацію, представлену у праці [8] (В. Поліщук), основними ознаками сталого розвитку підприємства є:

1) рівноважність і стійкість системи, тобто здатність системи зберігати на належному рівні свою структуру і функціональність при можливій зміні факторів зовнішнього середовища;

2) пристосованість і витривалість системи, тобто можливість такої системи мати здатність до відновлення функціональних якостей і відхиляти умови зовнішнього середовища від тих, що є оптимальними;

3) збалансованість якісних та кількісних індикаторів, якими передбачено зростання кількісних параметрів у поєднанні за часом збереження на належному рівні якісних характеристик такої системи;

4) стабільність, тобто забезпечення довгострокового підтримання на належному рівні розвитку;

5) конкурентоспроможність, тобто цілісна порівняльна особливість підприємства, у відповідності до якої визначається здатність підприємства функціонувати в умовах ринкового конкурентного середовища;

6) екологічність, тобто дотримання на належному рівні норм безпеки, а також екологічних вимог до технологічного процесу

виробництва та устаткування зокрема [8].

Головною засадою сталого розвитку є, перш за все, гнучкість системи управління підприємством, у відповідності до якої підприємство одержує можливість миттєво реагувати на зміни у ринковому середовищі функціонування за рахунок оптимального впливу управлінської ланки підприємства на ці процеси [2].

Так, акцентуючи увагу на зазначеному вище, ключовими складовими, що у сукупності впливають на реалізацію сталого розвитку підприємства, є [2]:

1) економічний розвиток, який включає в себе підвищення економічних індикаторів, зокрема – підвищення рівня впровадження інновацій, нарощення фінансових ресурсів та ефективного розроблення і впровадження їх механізмів, підвищення темпів приросту обсягів виробництва, підвищення рівня конкурентних переваг, збільшення обсягів капіталовкладень, розроблення та впровадження механізмів ефективного управління ризиками;

2) соціальний розвиток, який включає досягнення належного компетентнісного рівня персоналу, оптимального рівня оплати праці у порівнянні із ринковим рівнем оплати праці, додержання прав та свобод людини, рівень інвестування у неприбуткові підприємства;

3) екологічний розвиток, в основі якого лежить забезпечення належного рівня екологічної безпеки за рахунок впровадження новітніх виробничих технологій та забезпечення процесу управління життєвим циклом продукту на досить високому рівні, зниження впливу шкідливих викидів на навколишнє середовище, сприяння відтворенню природних ресурсів тощо [2].

При цьому доцільно також звернути увагу на результати дослідження М. Боголюбова і В. Прилипко [2]: сталий розвиток являє собою, перш за все, керований процес, в основі якого лежить системний

підхід. Завдяки цьому можна оперативно змодельовати напрями розвитку із врахуванням стратегії розвитку. Сталий розвиток повинен виконувати такі загальносистемні цілі: а) задоволення людських потреб; б) сприяння прогресивному нарощуванню ресурсів, зокрема економічних, трудових, соціальних, природних, довготермінове забезпечення належних умов для існування біосфери.

Стратегічна спрямованість реалізації сталого розвитку дозволяє виділити такі основні завдання, що стоять перед сучасними підприємствами, як: а) підвищення рівня якості і рівня конкурентоспроможності продукції; б) підвищення частки діяльності підприємства як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках; в) підвищення технологічного рівня виробництва продукції; г) впровадження інновацій у діяльність, зокрема у виробництво; д) додержання вимог правових норм, а також вимог екологічної політики; е) постійне навчання та перепідготовка персоналу; є) формування сприятливих умов праці [9].

Згідно із зазначеними вище основними завданнями, концепція сталого (стійкого) розвитку повинна ґрунтуватися на ряді принципів, зокрема на [3; 6]:

- принципі збалансованості, в основі якого лежить сприяння пропорційному розвитку усіх складових, зокрема економічної, соціальної і екологічної;

- принципі цілеспрямованості, в основу якого покладено створення належних умов для саморозвитку підприємства внаслідок ефективного використання виробничого та науково-технічного потенціалів, які у контексті взаємодії дозволять краще гармонізувати діяльність підприємства із середовищем, в якому вона здійснюється;

- принципі забезпечення стійкості, в основі якого закладено збалансування виробничої, природної та соціально-економічної складових такого розвитку;

- принципу адаптивності, у відповідності до якого забезпечується пристосування кожного до змін, що відбуваються у зовнішньому середовищі і, своєю чергою, здійснюють вагомий вплив на перспективи подальшого розвитку та зростання у довготерміновій перспективі;
- принципу динамічності, згідно з яким зміни, що прослідковуються у діяльності підприємства, виступають причинами настання змін у інших сферах діяльності;
- принципу цілісності, згідно якого передбачається забезпечення пропорційності і збалансованості розвитку діяльності в усіх сферах та складових такої діяльності;
- принципу екологічної мотивації, згідно якого відбувається корегування мотиваційних механізмів у напрямку досягнення екологічних цілей.

Ефективна реалізація зазначених вище принципів сприятиме забезпеченню взаємодії, а також балансу і гармонізації між складовими цілісної системи сталого розвитку, що дозволить досягти прогресу діяльності у перспективі. Взаємодія економічної і соціальної складових дозволить підвищити рівень справедливості у напрямку розподілення доходів і вигоди між зацікавленими особами. Економічна складова чинить прямий вплив на соціальну та екологічну складові, при чому сприяє досягненню збалансованості у напрямку їх розвитку. Соціальна складова чинить опосередкований вплив на екологічну складову за рахунок виховного процесу екологічної свідомості, а також внаслідок активізації розроблених і впроваджених на практиці природозахисних заходів. Своєю чергою, екологічна складова чинить прямий вплив на економічну складову через впровадження різних ресурсозберігаючих технологій, внаслідок чого скорочуються витрати та дотримуються на належному рівні екологічні стандарти, застосовуються у діяльності безпечні технології тощо. Такі умови прямо впливають на підвищення рівня лояльності зацікавлених осіб

до діяльності підприємств.

У ході вивчення проблем застосування концепції сталого розвитку підприємств треба виділити деякі обмеження, через які ускладнюється реалізація стратегії сталого розвитку. Так, це значна обмеженість у фінансових ресурсах, доволі низький рівень розвиненості інфраструктури, нестабільність політичної сфери, низька ефективність адміністративного та правового регулювання такого процесу, а також певна обмеженість кількості кваліфікованих працівників [10].

Для того, щоб подолати такі обмеження у контексті реалізації концепції сталого розвитку підприємств, а також сформувати стійку стратегію розвитку такої діяльності необхідно розробити та впровадити на практиці комплексний підхід, суб'єктами якого будуть як підприємство безпосередньо, так і органи державного управління.

Для забезпечення контролю за ефективністю упровадження системи управління сталим розвитком підприємства необхідно, перш за все, визначити оціночні індикатори. До прикладу, такими оціночними індикаторами згідно інформації, представленої у праці [4] (В. Гончар, Л. Філіпішина), є:

1) економічні індикатори, які включають фінансові індикатори (показник загальної вартості активів, показник дебіторської заборгованості, показник кредиторської заборгованості) та виробничі індикатори (показник основних фондів, показник об'єму виробництва, показник витрат на 1 грн. товарної продукції, показник чистого доходу);

2) соціальні індикатори, до складу яких належить показник середньооблікової чисельності, показник середньомісячної оплати праці та показник продуктивності праці;

3) екологічні індикатори, які включають показник викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря, показник обсягу оборотної і повторно використаної води, показник обсягу скидання забруднених вод;

4) зовнішні індикатори, до яких належать показник ціни на сировину, показник товарної продукції, частка експорту, індекс інфляції.

Розглядаючи індикатори контролю за ефективністю впровадження системи управління сталим розвитком підприємства, треба здійснити аналіз фінансової діяльності підприємств в Україні за основними видами економічної діяльності.

Однак перед тим, як перейти до такого аналізу, доцільно проаналізувати динаміку зміни загального фінансового результату (сальдо) до оподаткування. В період 2016–2019 років відбулось тенденційне зростання загального фінансового результату (сальдо) до оподаткування підприємств. Так, показник загального фінансового результату (сальдо) до оподаткування підприємств у 2019 році проти 2016 року зріс у 19,3 рази (рис. 1). Натомість за 2020 рік відбувся спад цього показника на 54,4 %.

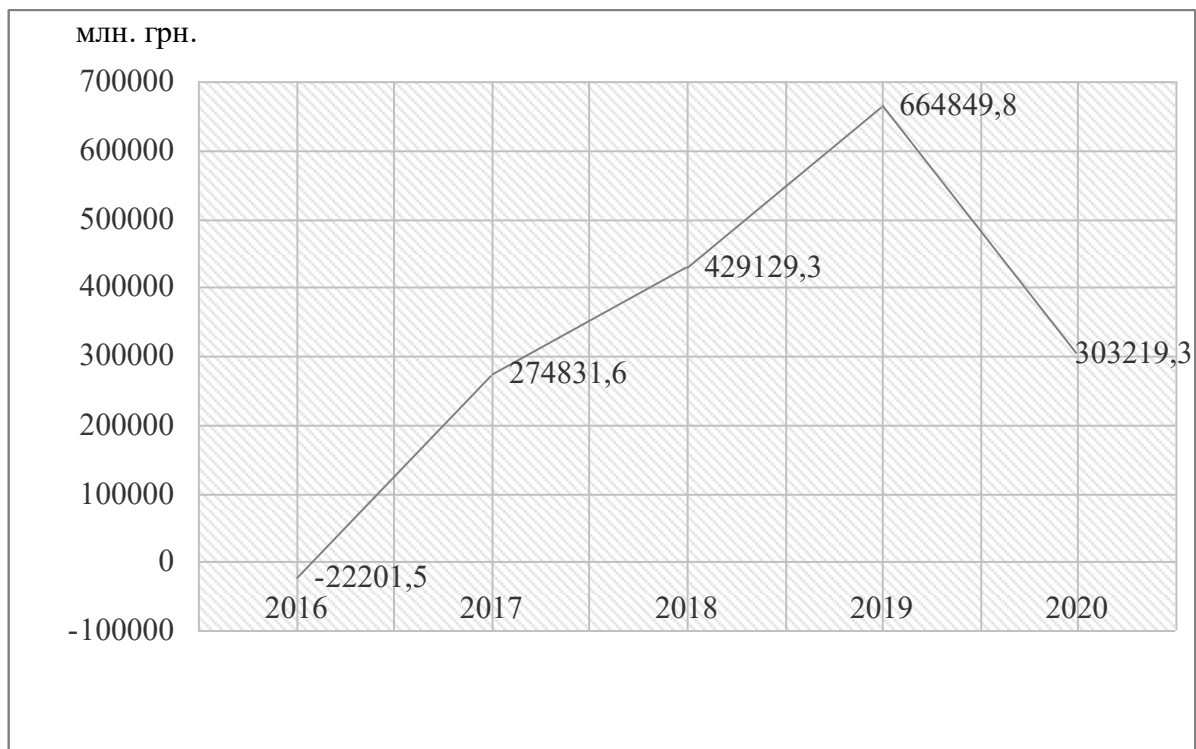

Рис. 1. Динаміка загального фінансового результату (сальдо) до оподаткування підприємств

Джерело: сформовано за даними Державної служби статистики України [11]

Що стосується видів економічної діяльності підприємств, то прибутковою в аналізований період була діяльність підприємств сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства, однак за 2020 рік у порівнянні із початком аналізованого періоду фінансовий результат (сальдо) до оподаткування скоротився на 9,8 % (табл. 1). Прибутковою за досліджуваний період була також діяльність підприємств оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів і підприємств фінансової та страхової діяльності. Натомість нестабільна динаміка зміни фінансового показника (сальдо) до оподаткування відбулась у діяльності промислових підприємств, будівельних підприємств, транспортних підприємств та підприємств складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності і підприємств тимчасового розміщування й організації харчування.

Таблиця 1

Динаміка зміни фінансового результату (сальдо) до оподаткування за основними видами економічної діяльності підприємств, тис. грн.

Вид економічної діяльності	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	91109468,3	69344077,3	71478504,8	94041396,4	82230611,6
Промисловість	-7569560	87461665	154138247,7	166753240,7	-22289597,3
Будівництво	-9342925	-3535818,9	6433866,9	15974819,3	-2047811,6
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	7277004,8	39296292,9	86290522,6	129113303,1	45272001,9
Транспорт, складське господарство, поштова та	12819710,8	-16532602,7	-22661627,1	14414772,9	17013333,8

кур'єрська діяльність					
Тимчасове розміщення й організація харчування	-1947576,9	1976789,4	2886485,8	4648055	-4440925,9
Фінансова та страхова діяльність	430974,6	18280227,9	24749993,5	17520864,5	28428048,1

Джерело: сформовано за даними Державної служби статистики України [11]

Акцентуючи увагу на видах економічної діяльності, то найбільший темп приросту фінансового результату (сальдо) до оподаткування за досліджуваний період відбувся у промислових підприємств і підприємств фінансової та страхової діяльності. Так, у 2017 році проти 2016 року темп приросту фінансового результату (сальдо) до оподаткування промислових підприємств становив 1255,4 %, а підприємств фінансової та страхової діяльності – 4141,6 % (рис. 2).

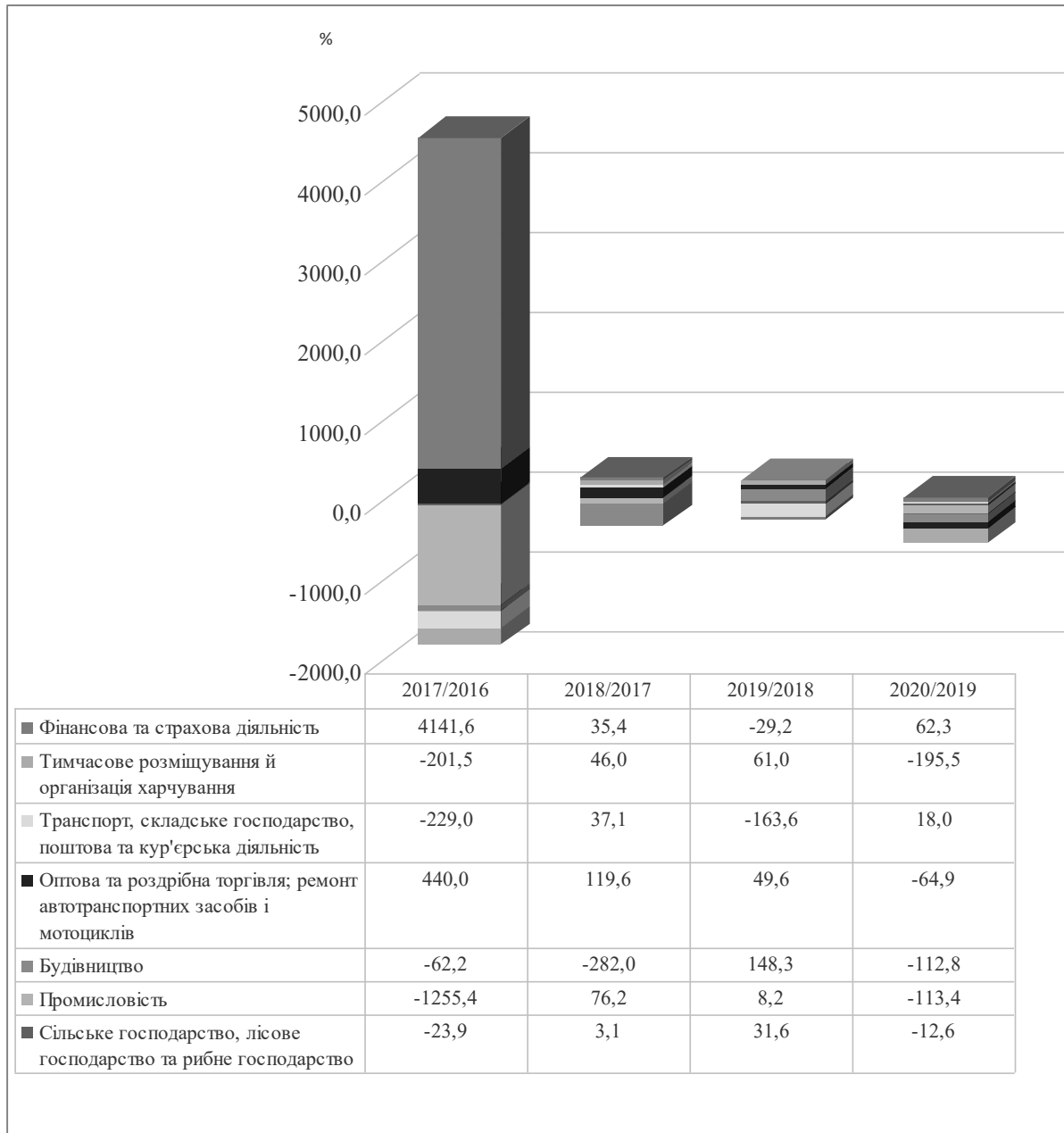

Рис. 2. Темпи приросту фінансового результату (сальдо) до оподаткування за основними видами економічної діяльності підприємств

Джерело: сформовано за даними Державної служби статистики України [11]

Висновки і перспективи подальших досліджень. За результатами опрацювання наукових праць та джерел [1–14], що концепція сталого розвитку підприємства передбачає установлення рівноваги і системності підходу таких трьох складових як економічної складової, соціальної складової та екологічної складової. Для забезпечення сталого розвитку

необхідно провести комплексний аналіз проблем і змодельовати шляхи вирішення цих проблем. Такі дії стануть важливим етапом у розвитку потенціалу підприємств та дозволять більш ефективно підвищити якість економічної, соціальної та екологічної складових.

Проведене дослідження дозволяє установити методичний підхід у напрямку забезпечення сталого розвитку підприємства, а також визначити стратегію діяльності підприємства з детальним визначенням цілей її досягнення.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є аналіз складових сталого розвитку підприємств з точки зору практичного підходу до їх аналізу.

Література

1. Андрушків Б., Мельник Л., Погайдак О. Інноваційні засоби формування концепції оцінювання сталого розвитку у системі: підприємство – галузь – регіон – держава (євроінтеграційні аспекти) // Український журнал прикладної економіки. 2016. Т. 1, № 2. С. 6–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujae_2016_1_2_3 (дата звертання: 01.10.2021 р.).
2. Боголюбов В. М., Прилипко В. А. Стратегія сталого розвитку. Херсон: Олді-плюс, 2009. 321 с.
3. Васюткіна Н. В. Управління сталим розвитком підприємств: теоретико-методологічний аспект: монографія. Київ: Ліра-К, 2014. 334 с.
4. Гончар В. В., Філіпішина Л. М. Розробка програми сталого економічного розвитку на основі групування промислових підприємств // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 4(09). С. 146–150. URL: http://www.easterneurope-bm.in.ua/journal/9_2017/49.pdf (дата звертання: 01.10.2021 р.).

5. Лазоренко Т., Шолом І. Теоретичні засади концепції управління стійким розвитком підприємства // Галицький економічний вісник. 2020. Том 67. № 6. С. 175–184. doi: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.06.175
6. Мельник Л. Г. Методология развития: монография. Сумы: Университетская книга, 2005. 602 с.
7. Пилипенко С. М. Стратегічне управління підприємством на засадах концепції сталого розвитку // Економіка та суспільство. 2020. Вип. 21. С. 79–85. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/33> (дата звертання: 01.10.2021 р.).
8. Поліщук В. Г. Стимулювання сталого розвитку регіону: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.05 // Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2010. 24 с.
9. Степаненко Т. О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31 (70), № 6. С. 136–141. doi: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-6-23>
10. What is Sustainable Development? // IISD, International Institute for Sustainable Development. URL: <http://www.iisd.org/sd/#one> (дата звертання: 01.10.2021 р.).
11. Діяльність підприємств: статистична інформація // Матеріали Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звертання: 01.10.2021 р.).
12. Герасимчук З. В., Поліщук В. Г. Стимулювання сталого розвитку регіону: теорія, методологія, практика: монографія // Луцький національний технічний університет. Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2011. 516 с.
13. Семененко І. М. Забезпечення сталого розвитку регіону: інституційні засади та трансформація цільового управління підприємствами:

монографія // Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля. Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. Володимира Даля, 2017. 369 с.

14. Загорулькін О. М. Формування інноваційної стратегії стійкого розвитку підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 // Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського. Сімферополь, 2006. 24 с.

References

1. Andrushkiv B., Melnyk L., Pohaidak O. Innovatsiini zasoby formuvannia kontseptsii otsiniuvannia staloho rozvytku u systemi: pidpryiemstvo – haluz – rehion – derzhava (ievrointehratsiini aspekty) // Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky. 2016. T. 1, № 2. S. 6–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujae_2016_1_2_3 (data zvertannia: 01.10.2021 r.).
2. Boholiubov V. M., Prylypko V. A. Stratehiia staloho rozvytku. Kherson: Oldi-plius, 2009. 321 s.
3. Vasiutkina N. V. Upravlinnia stalym rozvytkom pidpryiemstv: teoretyko-metodolohichni aspekt: monohrafiia. Kyiv: Lira-K, 2014. 334 s.
4. Honchar V. V., Filipishyna L. M. Rozrobka prohramy staloho ekonomichnoho rozvytku na osnovi hrupuvannia promyslovykh pidpryiemstv // Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia. 2017. Vyp. 4(09). S. 146–150. URL: http://www.easterneurope-bm.in.ua/journal/9_2017/49.pdf (data zvertannia: 01.10.2021 r.).
5. Lazorenko T., Sholom I. Teoretychni zasady kontseptsii upravlinnia stiikym rozvytkom pidpryiemstva // Halytskyi ekonomichnyi visnyk. 2020. Tom 67. № 6. S. 175–184. doi: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.06.175
6. Melnik L. G. Metodologiya razvitiya: monografiya. Sumy: Universitetskaya kniga, 2005. 602 s.

7. Pylypenko S. M. Stratehichne upravlinnia pidpriumstvom na zasadakh kontseptsii staloho rozvytku // *Ekonomika ta suspilstvo*. 2020. Vyp. 21. S. 79–85. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/33> (data zvertannia: 01.10.2021 r.).
8. Polishchuk V. H. Stymuliuvannia staloho rozvytku rehionu: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05 // *Lutskyyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet*. Lutsk, 2010. 24 s.
9. Stepanenko T. O. Teoretychni ta metodychni zasady staloho rozvytku pidpriumstva // *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seria: Ekonomika i upravlinnia*. 2020. Tom 31 (70), № 6. S. 136–141. doi: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-6-23>
10. What is Sustainable Development? // IISD, International Institute for Sustainable Development. URL: <http://www.iisd.org/sd/#one> (data zvertannia: 01.10.2021 r.).
11. Diialnist pidpriumstv: statystychna informatsiia // *Materialy Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (data zvertannia: 01.10.2021 r.).
12. Herasymchuk Z. V., Polishchuk V. H. Stymuliuvannia staloho rozvytku rehionu: teoriia, metodolohiia, praktyka: monohrafiia // *Lutskyyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet*. Lutsk: RVV LNTU, 2011. 516 s.
13. Semenenko I. M. Zabezpechennia staloho rozvytku rehionu: instytutsiini zasady ta transformatsiia tsilovoho upravlinnia pidpriumstvamy: monohrafiia // *Skhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet im. V. Dalia*. Sievierodonetsk: Vyd-vo SNU im. Volodymyra Dalia, 2017. 369 s.
14. Zahorulkin O. M. Formuvannia innovatsiinoi stratehii stiikoho rozvytku pidpriumstva: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.06.01 // *Tavriiskyyi natsionalnyi universytet imeni V. I. Vernadskoho*. Simferopol, 2006. 24 s.